ЖИТТЯ, ВІДДАНЕ ЗА ПРАВДУ: ІЗ МАТЕРІАЛІВ РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВА ЖУРНАЛІСТА ІГОРА АЛЕКСАНДРОВА

Мостіпан Л., *студ.гр.ЖТ 62*

Проблема конкретної свободи слова найболючіше б'є по так званій четвертій владі – тих, чий головний інструмент роботи – саме слово, усне чи письмове. Раніше до вітчизняної журналістики застосовували всім відомий метод батога – від темників, доволі переконливих телефонних розпоряджень, – до фізичної розправи. Саме тоді Україна заробила собі у світі гірку славу країни, в якій журналіст, ідучи наперекір владі, може буквально позбутися своєї голови, як це сталося з Георгієм Гонгадзе. Усі пам'ятають, коли на вулиці Києва (і не тільки) вийшли тисячі небайдужих. Здавалося, «Україна без Кучми» от-от стане реальністю. Але злочинна влада встояла. Усі вільнодумці мали засвоїти так званий «урок», що жартувати з діючим режимом не варто.

Наступним, хто у цьому переконався ціною власного життя, став журналіст, керівник телекомпанії «ТОР» Ігор Александров (21.06.1956 – 7.07.2001). За освітою він був інженером-будівельником, закінчив Іркутський інститут залізничного транспорту. Працював у локомотивному депо, пізніше – інструктором міськкому партії, секретарем міськкому комсомолу. У Слов'янськ переїхав у 1988 р. разом з сім'єю. Роботі на телебаченні віддав 10 років життя.

Журналістка Ольга Торгіна, яка за 10 днів до вбивства Александрова брала у нього інтерв'ю, писала: «Квартира – небагата, типово журналістська... На тумбочці – стопки книг з закладками... між ними – томик «Журналістського розслідування». 10 липня 2001 р. ТСН повідомила: «У місті Слов'янськ Донецької області поховали журналіста Ігоря Александрова. Тиждень тому – прямо на порозі телекомпанії – невідомі жорстоко побили його бейсбольними битами».

Колись відомий російський журналіст Юрій Щекочихін сказав, що журналіста можуть вбити тільки на етапі підготовки матеріалу до публікації. Швидше за все Александрова вбили не за старі сюжети, а за проект майбутньої передачі. Прояснити ситуацію міг би особистий архів журналіста, але він зник. Достеменно відомо лише, що у вересні 2000 р. в авторській програмі Ігоря Олександровича «Без ретуші» виступили два колишні співробітники Краматорського ВБОЗу М.Сербин і О.Солодун, які оприлюднили шокуючі факти. Зокрема, капітан міліції Сербин заявив, що його колишній начальник В. Бантуш співпрацює з організованим

злочинним угрупуванням Краматорська і причетний до кількох гучних вбивств. Треба сказати, що появі офіцерів на телеекрані передували численні безрезультатні скарги до МВС, Генпрокуратури. Прямий ефір був спробою звернути уваге громадськості до проблеми й уже в такий спосіб змусити правоохоронні органи реагувати на факти. Всупереч закону, прокуратура процесуально не відреагувала на сенсаційні, здавалося б, заяви офіцерів. Александров, використовуючи свої зв'язки в мас-медіа, влаштував Сербину й Солодуну дві прес-конференції у Києві. Між ними був ще один прямий ефір і потім вже – останній – 13 квітня 2001 р., який і став для Ігоря Александрова чорною міткою.

Одразу після смерті журналіста правоохоронні органи не тільки України, але й міжнародних організацій, починають шукати вбивць. Дуже швидко до камери потрапляє двічі судимий, безробітний мешканець Краматорська Юрій Вередюк. 11 грудня заст. ген. прокурора С. Винокуров дав у Слов'янську прес-конференцію, на якій повідомив, що слідство у справі було закінчено 26 листопада, а сьогодні ним підписаний обвинувальний висновок і ухвалене рішення про передачу справи у Донецький апеляційний суд. Цю версію вважали «притягнутою за вуха» всі, крім правоохоронців. У травні 2002 р. Вередюка було виправдано, а вже 19 червня він помер при загадкових обставинах, які могли б стати темою нового розслідування.

Повторне слідство у справі Александрова було завершено 25 квітня 2006 р. і передано до суду. Прокуратура вважає, що лідер злочинного угруповання О. Рибак, що організував убивство Александрова, заслуговує довічного ув'язнення, Онишко – 15 років, Турсунов – 8 років, Корицький – 5 років.

У листопаді 2001 р. на запрошення сина загиблого Александрова до Слов'янська приїздять представники організації «Репортери без кордонів», але результати проведеного ними журналістського розслідування нам знайти не вдалося. Вдова журналіста, Людмила Александрова, була вимушена з дітьми переїхати до Харкова, бо у Слов'янську їй постійно погрожували і не давали нормально працювати.

У 2002 р. донецькі журналісти заснували премію ім. Ігоря Александрова «За честь і мужність». Але за шість років жодного лауреата цієї премії так і не з'явилося. Нагадаємо, що Александров – єдиний загиблий в Україні журналіст, мотивами вбивства якого офіційно визнано його професійну діяльність.

Наук.кер. – Ткаченко О.Г., *д. філол. н., доцент*